

עונג שבת (24)

שבבקות הללו אינם נראים כפורעים חוב. לפי זה מיושב מה שהקדים הפייטן את ה"מאחרים לצאת" לפני ה"ממהרים לבוא", כי קודם לכן הוא מפליג מאוד בשבחו של המקדש את השבת ואמר: "ביום השבת שישו ושמחו במקבלי מתן נחליאל, ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל". אלא שמעצם שמירת השבת עדיין לא מוכח כי עושים זאת מתוך אהבה, אולי שביתת השבת אינה אלא לעול ולמשא, וכל היום יושבים ומצפים מתי תצא כבר השבת, ונוכל לשוב ולסחור ולעבוד כמנהגינו בימות החול? על כך משיב הפייטן שאנו "מאחרים לצאת מן השבת", וזו ההוכחה שאנו אכן אוהבים את השבת, וכי אינה עול בשבילנו, שהרי איננו ממהרים לצאת ממנה, אלא אנו עוד מוסיפים תוספת מחול על הקודש.

אמנם גם ממה שאנו "ממהרים לבוא", יש הוכחה שהשבת אינה כעול עלינו, אולם עיקר ההוכחה היא במוצאי שבת. כי בערב שבת יתכן שאדם מוסיף מחול על הקודש, הוא מפני עייפותו והתיגעותו בששת ימי המעשה. אבל כשאנו "מאחרים לצאת מן השבת", לאחר שכבר היתה לנו מנוחה ובכל זאת אנו משתוקקים לעוד קצת שבת, אות היא כי אנו אוהבים אותה ואין בה שום עול ח"ו.

ומתוך האור "שבת קודש" חלק א'

להגיע לשמים או להישאר ריק מכל תוכן

כל ששת ימי המעשה, המציאות שלהם היא המציאות של עולמנו. הקב"ה מילא את ששת ימי המעשה עם תוכן, עם תורה עם מצוות. לכל יום יש את המצוות שלו, את המעלות שלו את הגדלות שלו. לשבת אין את התוכן שיש לשאר הימים. התוכן שיש ליום השבת הוא היותו נעוץ בשמים! מפני כך, כל ימות החול, שהם ימים בתפיסה שלנו, בטבע היננו ממלאים אותם עם קדושה, לומדים מקיימים מצוות וכו'. משא"כ שבת, מי שיודע לעלות על אותו סולם מופלא, הרי שהרוויח עוצמה שאין בשום יום אחר, ומי שלא יודע, נשאר למטה בעולם של חולין. לכן בטבע מי שלא יודע לנצל את השבת, השבת נשארת אצלו היום הריק ביותר מכל ימי השבוע.

הדברים יבהרו יותר עפ"י משל. אדם בכל מצב שהוא חייב לאכול, לכן כאשר הוא יוצא מהבית ונוסע לאיזה מקום, הוא לוקח בתוך תיק הנסיעות 'סנדוויץ' וגם בקבוק שתיה, וזוהי ארוחתו בזמני נסיעות. לעומת זאת,

רק המאחרים לצאת הוא אות שהשבת אינה עול המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא

בספר "מקור חיים" הביא קושיא שהקשה בספר "גאולת ישראל", מדוע הפך הפייטן את הסדר וכתב "המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא". הרי קודם באים לשבת ורק אחר כך יוצאים ממנה? ותירץ על פי המובא בגמרא (תענית ט.) שענני הכבוד שהקיפו את ישראל במדבר היו בזכות של אהרן הכהן. כאשר נסתלק מן העולם, היו בזכות של משה רבנו. וכאשר נסתלק משה רבינו מן העולם, נסתלקו עמו ענני הכבוד, יחד עם המן שהיה אף הוא בזכותו, ובארה של מרים שמאז הסתלקותה והסתלקות אהרן היתה אף היא בזכותו של משה. והנה בעת שענני הכבוד הקיפו את עם ישראל, לא הוצרכו להוסיף מחול על הקודש, לא בערב שבת ולא במוצאי שבת, כי עמוד הענן ועמוד האש התחלפו כרגע, והיו ישראל יודעים לכוון באופן מדויק מתי יקבלו את השבת ואימתי יוציאוה. ידוע שיום פטירתו של משה רבינו היה בשבת, ועימו נסתלקו גם ענני הכבוד, ואם כן באותה שבת כבר לא החליף עמוד האש את העמוד הענן בדיוק בזמן צאתה, לכן הוצרכו ישראל להוסיף מחול על הקודש. נמצא שהפעם הראשונה שעם ישראל הוסיף מחול על הקודש היה בצאת השבת. לפיכך מדייק הפייטן ומקדים את "המאחרים לצאת מן השבת", לפני "הממהרים לבוא"

לכאורה, אומר ה"מקור חיים", דברי ה"גאולת ישראל" תמוהים, כי מפורש בגמרא (יומא פא.), שתוספת שבת היא מדאורייתא? וכן נפסק בשולחן ערוך (ס' רסא ס"ב). גם מה שכתב שזמן פטירתו של משה רבינו היה בשבת, תמוה, שהרי מפורש פסקי הרא"ש (סוף פסחים), שמה שרבינו נפטר בערב שבת, א"כ ענני הכבוד הסתלקו כבר אז, ועמוד האש לא החליף את עמוד הענן בדיוק בזמן כניסת השבת. נמצא שישראל הוצרכו להוסיף מחול על הקודש כבר מערב שבת. א"כ חוזרת הקושיא למקומה. מדוע הפך הפייטן את הסדר?

כתב ה"מקור חיים" לבאר ע"פ דברי ה"צל"ח, שבאר שכוונת החכמים שהיו רגילים להוסיף בקשות ותחנונים לאחר התפילה, היתה למה שהזהירו חז"ל (אבות ב, יג), שלא יעשה האדם תפילתו קבע אלא תחנונים. כי לאחר שאנשי כנסת הגדולה חייבו להתפלל תפילת שמונה עשרה, נראה שאנו פורעים חוב, ולא ניכרת כוונתנו לבקש רחמים ולהפיל תחנונים, לפיכך הוסיפו תחינות ובקשות לאחר שסיימו את תפילת שמונה עשרה,

הלכה: הלכות כבוד אב ואם

צריך לזהר מאוד במצוה זו שהוקש כבודם לכבוד המקום, ואמרו חז"ל (קידושין ל:): שלושה שותפין הן באדם, הקב"ה ואביו ואמו, בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אומר הקב"ה מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני. ועל שכר מצוה זו כבר הובטחנו בתורה "למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך על האדמה אשר ה' אלוקיך נותן לך", וכל המבקש ימים ושנים ועושר וכבוד וחיים שאין להם סוף וקץ ותכלית, יעשה את רצון אביו ואמו. ונקבע בשכר מצוה זו אריכות ימים, כי לפעמים יהיו האבות עם הבנים זמן ארוך והאבות יהיו למשא על הבנים, לכן ידע הבן שאם הוא מצטער על זמנו, על חייו הוא מצטער.

פסקים ותשובות (יורה דעה ס' רמ)

פתגם: האושר האמיתי אינו בריבוי חברים אלא בטיבם
ספר "שמחלה"

חקירה: מתנה על מה שכתוב בתורה

משום שאינו יכול לשנות מדיני התורה או שכאילו לא התנה כלל. (הגרי"ז נחלות ו-י ד"ה עוד: כאילו לא התנה כלל)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: צדיק יסוד עולם

צדיק מצדיקי הדור היו לו מתנגדים חריפים, שהציקוהו מאוד ורדפוהו בכל מיני תואנות ועלילות דברים. העיר על כך אחד מחסידיו של אותו צדיק: לא לחנם נאמר: צדיק יסוד עולם, שכן רשעי הדור קוברים אותו עמוק בתוך האדמה.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קנז)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקוטה.

אדם שנמצא בביתו ומתעורר בו רצון לאכול, אם יחפש בתוך התיק את 'הסנדוויץ' ובקבוק השתיה, לא ימצאם, התיק ריק, מדוע? כי כאן הוא המקור של הכל, יש לו מקרר מלא כל טוב, אלא שאם לא ידע שעליו לפתוח את המקרר, יישאר רעב. כל יהודי, גם היושבים בבית המדרש וגם אלו העמלים לפרנסתם, מקיימים בזה מצוה: אדם לעמל יולד, כך הוא כל השבוע. כשמגיעה שבת, הכל משתנה, היום הזה זהו יום של מנוחה, היום את הקדושה מוצאים ברמה אחרת לגמרי, בעומק אחר לגמרי. והיה אם יחפש האדם את הקדושה במקומות הנכונים וידע כיצד לקנותה, הרי שיכול להגיע אפילו עד השמים, כי כל השערים נפתחים לפניו ביום זה. אבל אם הוא רוצה לחיות בשבת כמו כל השבוע, הרי שפשוט כביכול לא יהיה לו מה לאכול, הוא יישאר ריק מכל תוכן.

נפש שמשון "שבת קודש" מאת הרב פינקוס זצ"ל

השבתת האש בשבת

המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא.

נאמר בפסוק (שמות לה. ג) "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", וצריך להבין מפני מה נבחרה דוקא מלאכת הבערת האש מכל מלאכות השבת? באר ה"שער בת רבים" בשם "ספר הברית", שהתורה הדגישה דוקא ענין זה, משום שישנם אפיקורסים הטוענים שמשם רבינו אהב את ישראל ולכן הורה לשבות ביום השבת מן המלאכות הקשות לעשיה, אולם מאחר שהבערת אש אינה פעולה קשה ומסובכת אין שום סיבה לא לעשות אותה. לפיכך הדגישה התורה שגם ענין קל מעין זה אסור בשבת, שכן אין קושי המלאכה מעיד על האיסור ההלכתי הכרוך בה, וכל מה שנאסר ביום זה נאסר בצווי הבורא ולא לפי הבנתו של שכל אנוש.

בנוסף, אש הגהינום שובתת בשבת גם עבור החוטאים, משום כך אין אומרים בתפילת שבת "והוא רחום יכפר עוון", כמו בתפילת ערבית שבכל לילה, שהוא פסוק בעל שלוש עשרה תבות כנגד שלוש עשרה מידות של רחמים, ומאחר שאז שולטים הדינים יותר מביום והרשעים שבגהינום זקוקים לרחמים גדולים שם. כמו כן אין חותמים בתפילה "שומר עמו ישראל לעד" אלא "הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים", שכן אין צורך בשמירה מיוחדת בלילה הזה מאחר שאש הגהינום שובתת. אולם, מחללי שבת בעולם הזה אינם זוכים להשבתת האש ביום השבת, וממשיכים לבעור ולהתלקח באש גם בעצם יום השבת. ומתוך האור "שבת קודש" חלק א'

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr